

Even uw aandacht...

Deze 'smaakmaker' laat u toe kennis te maken met dit werk.

Dit tekstfragment mag niet gebruikt worden voor opvoering. Het mag niet worden gedownload, afgedrukt of verder verspreid.

Indien deze smaakmaker u bevalt, raden we u aan het volledige toneelstuk te ontlenen en te lezen voor u tot de aankoop van boekjes voor opvoering beslist.

Veel leesplezier!

PATJOEPELKE

Sprookjesspel in één voorspel en drie bedrijven

door

YVONNE WAEGEMANS en RIK BAECK

Muziek van peter welffens

Toneelfonds J.Janssens *Antwerpen

1986

(N° 1275)

OPVOERINGSRECHT

Het opvoeringsrecht wordt verkregen na aankoop van tenminste ACHT tekstbrochures bij de uitgever en na betaling van de verschuldigde auteursrechten aan S.A.B.A.M.

Aarlenstraat 75-77
1040 Brussel

Men mag geen gebruik maken van gekregen of gehuurde boekjes.

© 1986 Toneelfonds J. Janssens

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt op enigerlei wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

B E Z E T T I N G .

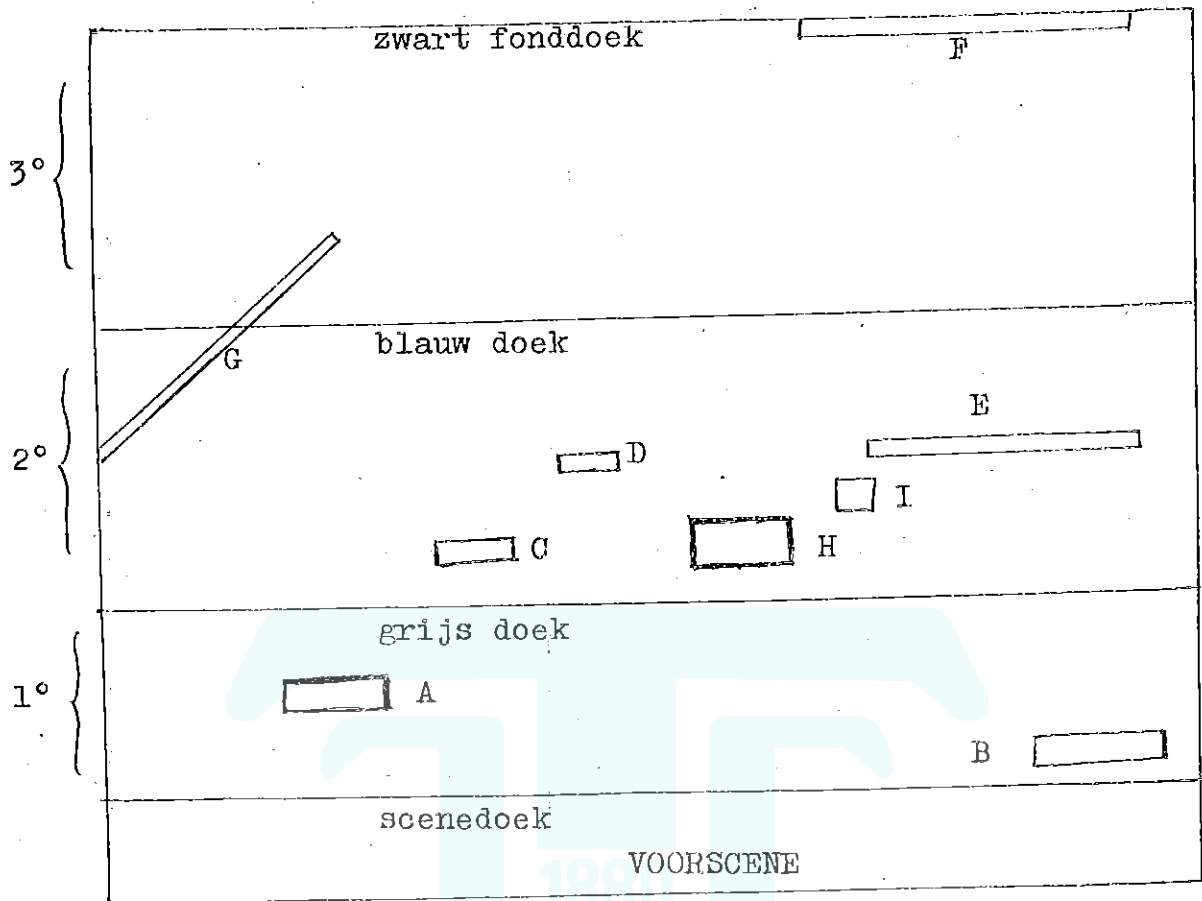

K O L I B R I	Koning van de stam der Krulbaard- kabouters uit de Kempische Bolderberg.
W I J Z E W A	zijn raadsman
A L O E	zijn kruidenman
V A L K E N O O G	zijn verspieder
K I L L E K I E	zijn econoom
V A T J E V O E	zijn kok
B I M S A L A	zijn kleermaker
S U S K A D O L	zijn schoenmaker
P E K E P O E	zijn bouwmeester
P A T J O E P E L K E	zijn Benjamin.
Z I L V E R S N O R	stamvader der konijnen.
K E U N T J E	het jongske
K O N I J N E N	ad libitum.
F I N E M U U L T J E	het eekhorentje.
L O B B E	de bruine beer
K N O E D E L T J E	zijn zoon.
K W A L L E	de bosreuzin
B O E H O E	haar ooruil.

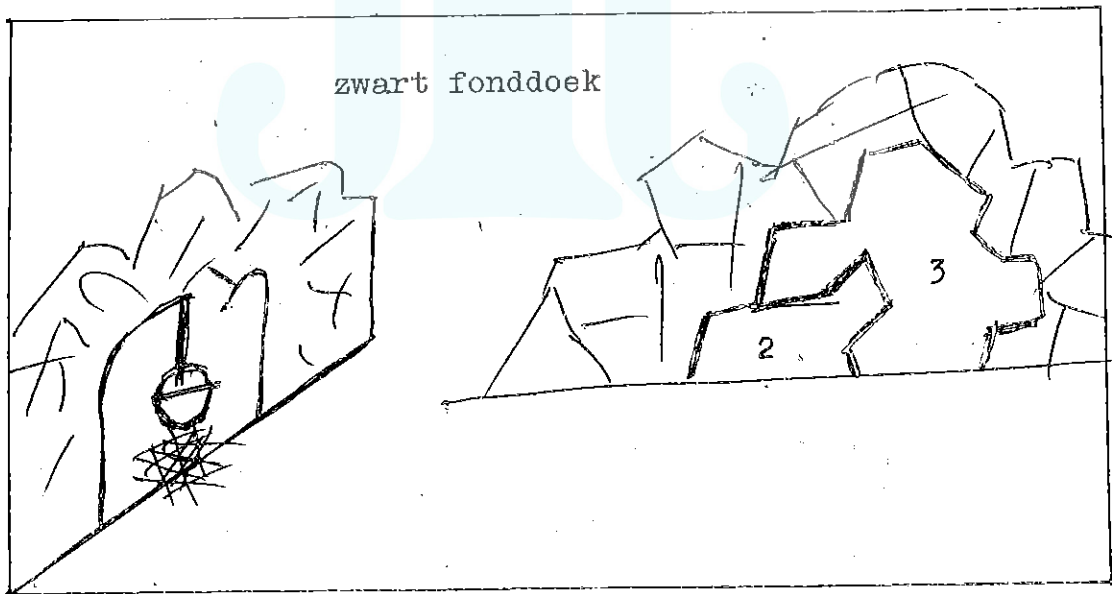

Het OPVOERINGSRECHT wordt ver-
kregen na aankoop van minstens 10
exemplaren bij de uitgever en betaling
van de verschuldigde auteursrechten
aan S.A.B.A.M., Aarlenstraat 75 - 77
1040 Brussel.

GRONDSCHETS (bovenaanzicht)

Vooraanzicht van het fonddoek 3° bedrijf.

2: ingang Bolderberg 3: ingang hol Bosreuzin.

Voor elke publieke opvoering dient
auteursrecht betaald aan SABAM, Aarlenstraat 75/77
1040 Brussel. Tel.02/2302660

De muziekpartituur wordt verhuurd door
Toneelfonds Janssens, Antwerpen.

Bij opvoering, graag een programma aan
Yvonne Waegemans,
Residentie Vapole, Statielei 26, 2510 Mortsel-Oude God.

Met dank!

1888

Waegemans

T O N E E L S C H I K K I N G .

Het toneel wordt verdeeld in drie plans.

Het eerste plan ligt tussen het scenedoek en een grijs doek.

Het tweede, tussen het grijze doek en een blauw doek.

Het derde, tussen het blauwe doek en een zwart fonddoek.

(zie grondschemata hierna)

Het voorspel speelt op het eerste plan.

Uiterst links staat een dikke, oude knotwilg (A) (aan een ladder gemonteerd) waarvan de buik door molm is uitgevreten. In deze nis zit Koning Kolibri.

Uiterst rechts staat een reusachtige lampionplant waarvan de oranje ballonnetjes inwendig zacht verlicht zijn. (B)

Het eerste bedrijf speelt op het eerste en tweede plan.

De lampionplant (B) valt weg. Knotwilg (A) blijft staan, en achter hem komen twee kleinere knotwilgen. (C en D)

Rechts verbeelden plooibare zetstukken: gras, riet en waterplanten. (E)

Het tweede bedrijf speelt op het eerste, tweede en derde plan.

De zetstukken (E) verdwijnen. De bomen (A, C en D) blijven.

Vlak tegen het zwart fonddoek, ietwat naar rechts, worden granieten rotsblokken geschilderd. (F) Een klein, opklapbaar stuk ervan verbeeldt de ingang van de Bolderberg.

Het derde bedrijf speelt eveneens op alle plans.

De bomen (A, C en D) verdwijnen. De rotsblokken (F) blijven, maar de opening is nu groter en verbeeldt de ingang tot het hol van de Bosreuzin. Links, eveneens in granietblokken, een haardvuur met flikkerlamp en grote ketel. (G) Tussen de haardstenen steekt een reusachtig slagersmes. Er staat ook een tafel en een zetel, gemaakt uit ruwe takken. (H en I)

V O O R S P E L .

Als het doek opgaat, zit Koning Kolibri in de bomenbuik, en grasduint in het perkamenten kabouterboek. Hij rookt zijn pijp, gemaakt uit een kinderklomp. Zijn leeslamp zijn de twee lichtende ogen van een ooruil, die boven Kolibri's hoofd uit het boek schijnt mee te lezen.

MUZIEK 1.

In de verte bootst Valkenoog de roep van de ooruil na: "Boehoe!" De hoehoe boven Kolibri's hoofd antwoordt.

Kolibri (heft het hoofd op en luistert. Dan buigt hij aandachtig voorover, alsof hij in het duister iets zag naderen.)

Valkenoog (komt opgelopen en buigt voor de koning.)

Kolibri Wel, Valkenoog, wat heb je ontdekt?

Valkenoog Precies wat we dachten, Koning Kolibri! Er is in dat huisje grote, maar fiere armoe.

Kolibri Hoeveel kinderen?

Valkenoog Zeven, Majesteit. Het brood is al lang op, maar de moeder bakt elke dag een grote taart van aardappelen en gemalen pruimepitten, en de kinderen denken dat het kermis is. Zij speelt ook schoenlapper, maar dat doet zij 's nachts.

Kolibri Schoenlapper?

Valkenoog Met houten plankjes spijkert ze de gaten in de kinderschoentjes dicht!

Kolibri (schudt meewarig het hoofd en klakt met de tong)

Valkenoog En zindelijk, Majesteit! Voor de vensters hangen mooie, geborduurde gordijntjes, de mooiste van het hele dorp. Maar de vrouw heeft ze gemaakt van lege meelzakken. Elke avond schrobt ze de vloer, tot hij rood ziet als bloed, en dan strooit ze fijn geel zand, en schrijft daarin met grote letters: "Welkom!"... (zacht) Maar er komt niemand...

- Kolibri Is de vader weg, misschien?
- Valkenoog Ja, Majesteit. Hij is op zee om walvis te vangen. Hij moest al héél lang terug zijn. Ik ben bang...
- Kolibri (klakt weer met de tong) Treurig... treurig... Die man kunnen we niet terug halen, maar... die kinderschoentjes, bijvoorbeeld... Haal me Wijzewa.
- Valkenoog (buigt en wil weglopen)
- Kolibri Valkenoog!
- Valkenoog (keert terug en buigt opnieuw)
- Kolibri (slaat hem op de schouder) Ik ben tevreden over mijn verkenner. Hij heeft een fijne neus!
- Valkenoog (lacht gelukkig en vlucht ijlings weg)
- Patjoepelke (komt verlegen achter de boom vandaan. Buigt) Lieve Koning, mag ik als 't u belieft meegaan om die schoentjes te lappen?
- Kolibri Kijk! Kijk! Ons Patjoepelke! Sinds wanneer spelen mijn kabouters voor luistervink?
- Patjoepelke Ik stond niet te luisteren, Majesteit! Ik stond te wachten tot u klaar was met Valkenoog... en ik kan het heus niet helpen, dat ik alles gehoord heb!
- Kolibri Wou je mij spreken, misschien?
- Patjoepelke (nog meer verlegen. Duwt met zijn wijsvinger zijn neus plat) Spreken eigenlijk niet, Majesteit... Ik heb een nieuw pakje gekregen van Killekie... Ik wou mij alleen eens laten bekijken... (draait zich om en om)
- Kolibri (schiet in een lach) Wel jij kleine pauw! Mijn kabouters zijn altijd mooi, met of zonder nieuw pak! Maar waarom wil je nu opeens mee om die schoentjes te lappen? Om de maan te laten zien hoe mooi je bent?
- Patjoepelke Nééén, Majesteit! Om... om... misschien zou u dan tegen mij ook eens kunnen zeggen wat u daarnet tegen Valkenoog zei.
- Kolibri Wat heb ik gezegd tegen Valkenoog?
- Patjoepelke Dat u tevreden zijt over hem.

- Kolibri En denk je dat ik over jou niet tevreden ben?
- Patjoepelke U hebt me dat toch nog nooit gezegd... (plots onstuimig) En u kan me dat ook niet zeggen, want ik heb er nog niets voor gedaan! (wanhopig) Maar ik kan niets doen! U laat mij niets doen!
- Kolibri (komt van zijn zitje, legt beide handen op Patjoepelkes schouders en kijkt hem vriendelijk in de ogen) Patjoepelke, doe jij alles wat een kabouter behoort te doen?
- Patjoepelke Wat behoor ik te doen, Majesteit?
- Kolibri Je best, om een flinke, volwaardige kabouter te worden.
- Patjoepelke Maar dat gaat vanzelf, Majesteit!
- Kolibri Dat gaat vanzelf, als je meehelpt. En wat denk jij zoal van je koning? Dat hij rechtvaardig is... of niet?
- Patjoepelke Maar Koning Kolibri! U zijt de bovenste beste van al de koningen die ik ken!
- Kolibri Wel, als jij je best doet, en als ik rechtvaardig ben, hoe zou ik dan over jou niet tevreden zijn? Dat moest je zelf toch weten, Patjoepelke!
- Patjoepelke Ik weet zo weinig... en ik hoor het toch zo graag eens zeggen, Majesteit!
- Kolibri (schuddebolt lachend) En wie zegt het tegen mij, Patjoepelke?
- Patjoepelke (spontaan, met grote ogen) Het hart van al uw kabouters, koning Kolibri!
- Kolibri (tikt Patjoepelke vriendelijk tegen de wang en glimlacht gelukkig. Bemerkt Wijzewa) Ha! Daar is onze wijze raadsman!
- Patjoepelke (vlug aandringend) Mag ik meegaan deze nacht, goede lieve koning? Kijk, ik heb al een héle baard, en mijn hoofd begint al een beetje kaal te worden! Heus, ik geloof dat ik nu toch al een volwassen kabouter ben!
- Kolibri Ik zal er met Wijzewa over praten! Ga jij je broertjes maar wat helpen.

- Patjoepelke (buigt en danst weg)
- Kolibri (kijkt hem lachend na)
- Wijzewa (is intussen aangetreden. Buigt) U hebt mij laten roepen, Majesteit?
- Kolibri Ja, Wijzewa... Waar een moeder 's nachts de gaten in de kinderschoentjes met plankjes dichtspijkert daàr is het niet in orde. Wat zeg jij?
- Wijzewa Zéker niet, Majesteit. Maar het moet wel een dappere vrouw zijn.
- Kolibri Juist. En omdat ze zo dapper is, verdient ze dubbel en dik geholpen te worden. Hoeveel uren hebben onze mannetjes nodig om zeven paar schoentjes te lappen?
- Wijzewa (kijkt naar de lucht) Dat kan deze nacht nog gebeuren, Majesteit, als het niet te ver is, en als er niet getreuzeld wordt.
- Kolibri Laat ze dan opschieten. Maar zeg eens even... Wat denk jij over ons Patjoepelke?
- Wijzewa Hoe zal ik dat zeggen, Majesteit? ... (denkt na) Een hart als een kermiskoek, en een hoofd als een vogelkooitje. Zijn goeie wil is als een veulen op de wei... maar of je dat veulen voor een wagen kan spannen?
- Kolibri Dat kunnen we niet weten als we 't niet proberen. Hij zou graag mee willen met de karavaan. Kun je hem gebruiken?
- Wijzewa Waar zijn verstand te kort schiet zal zijn hart wel bijpassen. Was zijn verstand maar zo groot als zijn hart!
- Kolibri (denkt even na) Neem Patjoepelke maar mee, ik ben heel gerust.
- Wijzewa (buigt. Fluit één gerekte toon)
- Alle kabouters komen aanzetten.
- Wijzewa Broers, in naam van de koning: de karavaan trekt uit.
- Kabouters Met goede wil en vlugge stappen!

- Kolibri Gaan jullie zeven paar schoentjes lappen!
- Valkenoog Min of meer! O, excuseer! 't lag er uit!
- Wijzewa Valkenoog is de gids; Hij draagt de lantaren. Ik zelf neem het alaam. (hangt de gereedschapbak op zijn rug)
- Valkenoog We moeten over de beek. We mogen de brug niet vergeten!
- Wijzewa Aloë en Vatjevoe dragen de brug... Killekie draagt het leder... Bimsala de leest... Suskadol de lijmpot... Pekepoe het garen...
- (Naargelang Wijzewa de namen afroept, ontvangt elk wat hij te dragen krijgt, en neemt in de karavaan zijn plaats in. Wijzewa staat de eerste, achter de gids.)
- Patjoepelke (ademloos van verlangen) En ikke? Mag ik niet mee?
- Kolibri Zeker mag jij mee!
- Wijzewa Jij sluit de karavaan, en draagt het keteltje met de pekbolletjes. (geeft het hem) Zie dat ze goed onder water blijven, anders gaan ze kleven, en kunnen wij geen goeie pekdraad maken, begrepen?
- Patjoepelke (ontploft) Lang zullen we leven!
- Wijzewa Ik hoop het ook, maar luister goed wat ik je zeg: als we door het bos trekken, lopen we allen netjes achter elkaar. Je krijgt ieder twee glimwormen. (tot Patjoepelke) Die zet ik op je muts. (doet het) Dat is je voorlicht, en dat is je achterlicht.
- Patjoepelke 't Zit er in.
- Wijzewa Alleman... op post!
- Kolibri (rechtstaand in de bomenbuik, met gestrekte handen)
Geest van goedheid, geest van recht!
Gij zijt meester, wij, uw knecht!
Help ons dragen wat gij gebiedt:
zon door de mist, vreugde in verdriet!
- Wijzewa Een twee! ...."Doet wel"!
- Allen "En ziet niet om"!
- Wijzewa Marsch!

De karavaan stapt op, zingend:

MUZIEK 2

Doe wel, doe wel,
doe wel en zie niet om!
Loop recht, loop recht,
rechte wegen zijn niet krom!
Rom-dom, dommeledom!
Doet de hommel brom-brom-brom!
Bietjes zingen zom-zom-zom!
Rom-dom, dommeledom!
Doe wel en zie niet om!
Brom-brom, zom-zom!
Bommelebom-bombom!

Kolibri (kijkt zijn mannetjes na, steekt zijn pijp weer
aan en hervat zijn lezing)

DOEK .

1890

E E R S T E   B E D R I J F .

MUZIEK 3 bootst het murmelen van de beek na, die achter zetstukken (E) gesuggereerd wordt.

Vóór het scenedoek marcheert de kabouterkaravaan. Iedereen zwijgt.

Patjoepelke (begint luidkeels te zingen:)   MUZIEK 4

Ik kom van onder d'aarde,

Patjoepelke, Patjoepelke,

Ik kom van onder d'aarde,

Patjoepelke!

(Hij wuift en knipoogt naar het publiek, presenteert een pekbolletje, brengt het naar zijn eigen mond, schiet in een lach en legt het terug in het keteltje, Zo bemerkt hij niet dat de karavaan stil stond.)

Valkenoog (boog zich naar de grond en maakte Wijzewa attent op een spoor)

Wijzewa (knikt ernstig. Wenkt de anderen naderbij, wijst naar het spoor en fluistert iets. De anderen kijken schichtig rond. Pekepoe wil Patjoepelke verwittigen, maar Wijzewa houdt hem tegen. Luider:)
Laat! Maak hem niet bang! (nog luider:) Opstappen!

Patjoepelke (begint weer te zingen:) Ik kom van onder...

Wijzewa (draait het hoofd half om) Ssst!

Kabouters (dito) Ssst!

Patjoepelke (draait zich ook om en zet het publiek een dreigende vinger) Ssst! (volgt dan lachend de karavaan.)

Het scenedoek wordt opgehaald.

De karavaan stapt omzichtig over het toneel (eerste plan)

Een grote bolle maan, die tussen de bomen hangt, knipoogt tegen Patjoepelke.

Patjoepelke (staat verrast stil) Is dat tegen mij? O, goeie nacht! Lieve grootmoeder! (buigt en neemt met een grote zwaai zijn muts voor haar af.) Ik ben Patjoepelke en ik mag mee schoentjes lappen!

Pekepoe Volgen, Patjoepelke!

Patjoepelke Jaja! (terwijl hij voortstapt) Ik draag de pekbolletjes, kijk! (steekt zijn keteltje omhoog en struikelt meteen over een uitstekende boomwortel) (Het keteltje vliegt een eind verder) Okkernoot! (Springt recht en geeft de wortel een schop) Lelijke wortel, je plaats is onder de grond! O, mijn pekbolletjes! Maantje, asjeblijft, wil je me wat bijlichten? (al zoekende komt Patjoepelke meer naar het voorplan)

De karavaan stapt inmiddels over het achterplan. De verlichte kaboutermutsen wippen juist boven de varens uit.

Pekepoe Patjoepelke!

Patjoepelke Jà! Stap maar op! Ik... ik moet eerst iets doen! (raapt zijn keteltje op) En al het water is uitgelopen! Nu zal de pek beginnen plakken, want het is warm. (wist zich het zweet af) En dan kunnen ze geen goeie pekdraad maken. (radeloos) Grootmoeder wat moet ik nu beginnen? (krabt onder zijn muts die op één oor staat) Ha! Ik zal een beetje van dat natte mos nemen! (spuwt er nog eens op) En nu de bolletjes ertussen!

Inmiddels zijn de konijntjes opgedoken, die beginnen te dansen. (ritmische bewegingen zonder muziek)

Patjoepelke (die voor een struik op het voorplan zit, merkt het niet) Okkernoot! Ziezo, dat heb ik fijn geflikt. Ik zie er veel dommer uit dan ik ben, hé grootmoe? (staat recht en ziet de konijntjes. Kijkt als betoverd) Oooo! (duikt weer weg en loert van achter zijn struik. Na een kleine poos) Jammer dat ze geen speleman hebben. (lacht olijk) Wacht! (haalt zijn fluit uit zijn binnenzak en waagt enkele toontjes)

De konijntjes staan stil. Ze snuffelen om te weten vanwaar dat geluid komt.

Keuntje (hupt tot op het voorplan en ziet Patjoepelke liggen. Rent hals over kop naar de anderen terug) Daar ligt een vreemd beestje, met een sik als een geitje, en het blaast muziek uit een stokje!

Zilverenor Wèg! (ze willen allemaal vluchten)

Patjoepelke (springt lachend te voorschijn) Zijn jullie bang van mij? Van een kabouter?

Konijntjes (keren zich met een ruk om. Zuchten opgelucht) Een kabouter!

Patjoepelke (buigt en zwaait weer met zijn muts) Patjoepelke, het jongste kabouterdje van de familie der Krulbaardjes, uit de Kempische Bolderberg, om je te dienen!

Konijntjes (stoten elkaar lachend aan)

Zilverenor (buigt, met zijn poot tegen zijn hart) Zeer vereerd. Zilverenor, stamvader van de familie der Flaporen.

Keuntje (buigt idem) Zeer vereerd. Keuntje, achterkleinzoon van opa Zilverenor, en speel asjeblijft nog eens wat muziek voor ons, 't was zo leutig!

Konijntjes Ja, toe!

Patjoepelke Met plezier!

Hij speelt enkele oude danswijsjes, en de konijntjes tolleren lustig op los. MUZIEK 5

Patjoepelke (breekt af met een kreet van schrik, en alle konijntjes staan weer vluchtensgereed) Okkernootjes! Mijn broertjes zijn weg! Toe, mijn keteltje!... Mijn broertjes!...

Zilverenor Wat is er toch, Patjoepelke?

Patjoepelke Ik was mee met de karavaan... We moeten schoentjes gaan lappen, en ik draag de pek... En mijn broertjes zijn weg, en ik ben hier blijven spelen... O okkernootjes! Ik ben nog veel dommer dan ik er uit zie! (slaat zich met beide vuistjes tegen de kop)